

Werken volgens de Nationale Beroepscode

Van leidraad naar

De Nationale Beroepscode, opgesteld door V&VN en NU'91, is nu een jaar uit. Alle leden van V&VN kregen een exemplaar van de code cadeau, en vele instellingen bestelden stapels exemplaren. Wat hebben we er sindsdien mee gedaan? Leeft de beroepscode in zorgland?

Het doel van de Nationale Beroepscode is duidelijk: bijdragen aan een betere beroepsethiek. "De code geeft uitdrukking aan de waarden en normen van de beroepsgroep", aldus Joke de Witte, beleidsmedewerker V&VN. "Daarbij gaat het niet alleen om technische handelingen, maar ook om weloverwogen keuzes en om je werkhouding, ofwel de manier waarop je zorgvragers en je collega's bejagent. Hoe ga je met elkaar om?" De artikelen in de beroepscode zijn bedoeld als leidraad, een verzameling handreikingen. "Ons advies is: zorg dat je het boekje binnen handbereik hebt. Gebruik de code als uitgangspunt als je een casus bespreekt tijdens een teamoverleg. Lees de artikelen en discussieer erover met je team. Het kan je helpen een standpunt in te nemen over de vraag wat in deze situatie goede zorg is en over je eigen handelen en dat van je collega's. Hoe wil je je als afdeling gedragen?"

Ook de samenleving moet weten wat zij van zorgverleners mag verwachten. Als verpleegkundige of verzorgende heb je een belangrijke taak: je verleent zorg aan kwetsbare mensen. De samenleving vertrouwt jou die zorg toe. Joke: "Door te werken volgens de Nationale Beroepscode laat je zien dat je dat vertrouwen waard bent. Dat je je vak serieus neemt. Op die manier kun je bijdragen aan het leveren van kwaliteit van zorg."

Activiteiten

In het hele land verzorgen Joke en regiocoördinatoren van V&VN bijeenkomsten voor geïnteresseerde verpleegkundigen en verzorgenden. Zij benadrukken daarin het belang van de code, geven uitleg over de totstandkoming van de artikelen en vertellen hoe je met de code kunt werken. "De presentaties worden erg gewaardeerd", weet Joke. "Ik behandel altijd casuïstiek aan de hand van de beroepscode. Dat spreekt zeer tot de verbeelding. Vaak ontstaan er hele discussies. Welke artikelen zijn in deze casus van toepassing? Is iedereen het daarmee eens? Waarom wel

of niet? Met de beroepscode wordt een ingewikkelde situatie heel concreet. Het lukt altijd wel om helderheid te brengen."

Dat de discussies hoog kunnen oplopen, ervoer Anna Zwanenburg, regio-coördinator Midden Oost. Ook zij verzorgt presentaties in haar regio.

"Laatst sprak ik twee verpleegkundigen die zeer verontwaardigd waren over artikel 1.8 (Als verpleegkundige/verzorgende pas ik mijn sieraden, lichaamsversierende elementen en kleding aan aan de eisen van het beroep), en dan in het bijzonder de toevoeging: 'Dat betekent met name dat ik zodanig gekleed ga dat ik zo min mogelijk aanstoot geef aan zorgvragers of ongewenst gedrag uitlok.' De verpleegkundigen stoorden zich daar mateloos aan. Wat bleek? Zij vonden dat het artikel de rechten van de zorgverleners geweld aandeed. Als een patiënt ongewenst gedrag vertoont, kan er altijd worden verwezen naar artikel 1.8: je hebt zelf aanstoot gegeven. Dan gaat de patiënt altijd vrijuit. Maar zo werkt de beroepscode niet." Anna legde de verpleegkundigen uit dat het artikel je een gelegenheid biedt om je eigen kleedgedrag te beoordelen én die van collega's. "Toen bleek direct de kracht van de code. Ze hadden namelijk een collega van wie zij vonden dat die vaak wat te bloot gekleed ging. Aan de hand van de beroepscode kunnen ze die collega daarop aanspreken. Als afdeling kun je een norm bepalen wat je toelaatbaar vindt en wat niet. Daarvoor moet je wel met elkaar in gesprek gaan. De Nationale Beroepscode geeft je die gelegenheid."

Cadeautjes? Nee, bedankt

In de tijd dat Anna werkte als wijkverpleegkundige kreeg ze eens een mooi schilderij van een cliënt aangeboden. De man wilde haar op die manier bedanken voor haar goede zorgen. Anna weigerde. "Cadeautjes mag je niet aannemen. De buurvrouw die de man elke dag helpt met het aantrekken van steunkousen mag dat wel. Veel verzorgenden ervaren dat >>

norm

Fotografie: Mark van den Brink

>> als onrechtvaardig. Maar het is juist een gelegenheid om je te onderscheiden van de buurvrouw of de vrijwilliger. Jij maakt professionele keuzes. Het is wel belangrijk dat je het naar de cliënt zorgvuldig brengt. Veel cliënten zijn teleurgesteld als je een sympathiek gebaar afwijst. Door uit te leggen dat het bij je vak hoort en dat je daar professioneel mee wilt omgaan, waardeer je je beroep juist op. Het geeft je werk meerwaarde.”

Kwaliteitsregister V&V

De Nationale Beroepscode geldt op de werkvloer, dus ook voor studenten. Joke: “Het is

belangrijk dat de code een plek heeft in de beroepsopleiding. Daar start je professionaliteit. Als je stage gaat lopen, word je geacht de inhoud en de mogelijkheden van de code te kennen. Je draait tenslotte als zorgverlener mee op de afdeling.” Op de meeste zorgopleidingen en vervolgopleidingen staat de Nationale Beroepscode op de boekenlijst. Met het in werking treden van het Kwaliteitsregister V&V krijgt de code een nog grotere plek. “Als je je registreert in het register, committeer je je aan de Nationale Beroepscode, staat in de voorwaarden. Dan is het belangrijk dat je op de hoogte bent van de inhoud”, aldus Joke.

Brochure

Om het werken met de code te vergemakkelijken werkt V&VN aan een ‘Hoe-boekje’ dat in februari uitkomt. In deze brochure lees je alles over het werken met de Nationale Beroepscode: hoe gebruik je de code, welke kwesties kunnen interessant zijn om te bespreken, hoe maak je een ethisch dilemma bespreekbaar? Houd voor meer informatie over de brochure V&VNieuws of www.venvn.nl in de gaten. ■

“Ook voor andere zorgverleners, patiënten én bezoekers is zichtbaar dat we volgens de normen en waarden van de beroepscode werken.

Als VAR-voorzitter was verpleegkundige Ilona Oosterholt betrokken bij de invoering van de Nationale Beroepscode in Medisch Spectrum Twente. “Werken volgens deze code is in het ziekenhuis essentieel. De beroepscode is niet zozeer een verplichting of een middel om iemands handelen te toetsen, maar geeft vooral de mogelijkheid om tot keuzes voor je handelen te komen en je collega’s daarop aan te spreken. De beroepscode helpt mee om te komen tot een betere kwaliteit van zorg.” In het kader van de Dag van de Verpleging kregen alle verpleegkundige afdelingen in Medisch Spectrum Twente de uitgangspunten van de Nationale Beroepscode tijdens een informele bijeenkomst overhandigd. Ilona: “Mooi uitgewerkt in de huisstijl en ingelijst. We hebben er als VAR een feestelijk tintje aan gegeven en boden het de afdelingen aan als een cadeau. Op elke afdeling hangt het kunstwerk op een prominente plek.” Niet alleen verpleegkundigen kunnen er daardoor dagelijks een blik op werpen. “Ook voor andere zorgverleners, patiënten én bezoekers is zichtbaar dat we volgens de normen en waarden van de beroepscode werken. Zo wordt duidelijk wat de patiënten mogen verwachten.” De Nationale Beroepscode en de poster zijn te bestellen via ledenservice@venvn.nl of (030) 291 89 00.

Thuiszorg Zuid-Kennemerland zet zich actief in om de Nationale Beroepscode bij haar medewerkers te introduceren. Daarnaast heeft de VAR van de instelling geadviseerd om het gebruik van de Nationale Beroepscode ook intramuraal te stimuleren. Anselma van der Gulik is als verpleegkundig beleidsadviseur van Thuiszorg Zuid-Kennemerland betrokken bij de introductie van de code bij de wijkverpleegkundigen. "Eén team van wijkverpleegkundigen bedacht een heel plan van aanpak. Als onderdeel daarvan bespreken ze tijdens het wekelijkse teamoverleg één artikel uit de code. Dat maakt de code heel concreet. Wanneer kom je de situatie tegen? Hoe handel jij dan? Wat vind je daarvan? Ze vinden het heel verfrissend en leerzaam om op deze manier bij de diverse artikelen stil te staan."

Als lid van de commissie M.I.P. (Meldpunt Incidenten Patiëntenzorg) haalt Anselma ook regelmatig de beroepscode erbij als er een incident wordt gemeld. "De code helpt me ondersteunend te zijn voor de melder. Het komt voor dat iemand in eerste instantie anoniem een fout van een collega bij het M.I.P. meldt, uit angst dat de collega het hem of haar niet in dank afneemt. Ik wijs de melder dan op onze plicht om incidenten te melden en de collega daar ook op te wijzen. Aan de hand van de Nationale Beroepscode kun je dat heel goed rechtvaardigen. Het is in feite een hulpmiddel om hiaten in de zorg boven water te krijgen. Daar mag je niet terughoudend in zijn. Door het melden van een incident toon je juist betrokkenheid en verantwoordelijkheid."

"Elke week bespreken we één artikel uit de code"

